

Barnevernreform/Oppvekstreform – NAVs rolle?

Statsforvalterens time, 24.02.22.

Reidun O. Karlsen, leder NAV Gjøvik

Hensikten med reformen

- Fra 01.01.22
- Rett hjelp til rett tid, laveste nivå
- Styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats i kommunen
- Styrke kommunens familiestøttende tiltak på et tidligere nivå
- Kommunen skal tidligere inn, med bredere tiltak. Utvikle tiltak utenfor barnevernet. Som kanskje vil medføre at det ikke blir behov for tiltak fra bv.tj.
- Styrke rammene for samhandling internt i kommunen
- Tiltakene skjer i samarbeid med barnevern – de har en viktig rolle i kraft av barnevernfaglig/familiestøttende kompetanse

Familiestøttende arbeid

- Regjeringen bygger sin familiepolitikk på at foreldrene er de viktigste omsorgspersonene i barns liv. Foreldrene er normalt de beste til å ivareta barns følelsesmessige behov og til å legge til rette for mestring og utvikling. Forebygging av omsorgssvikt handler i stor grad om familiestøtte, da det er små og store hendelser som kan sette familielivet på prøve.
- Familiestøtte kan dreie seg om foreldreveiledning og endringsarbeid for å øke oppmerksomhet rundt barnets behov og bevissthet rundt egen rolle som omsorgsperson. Familiestøtte kan også omfatte praktisk hjelp og enkle tiltak som bidrar til å redusere belastninger i familien.

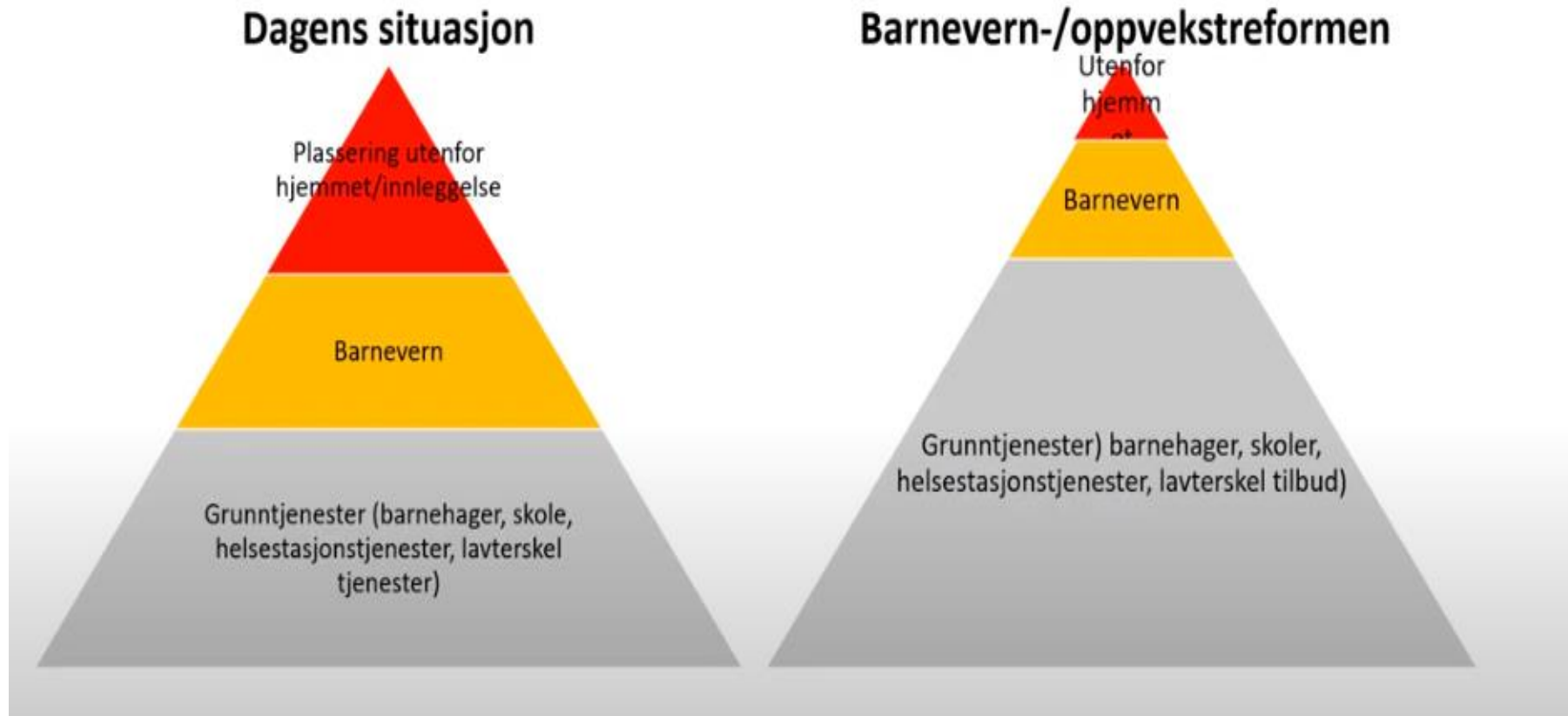
Faglig forankring

- Barn og familiers kontakt med barnevernet er ofte begrunnet med at andre kommunale tjenester ikke har kunnet gi et egnet tilbud=større behov for bredere tjenester.
- Lite kraftfulle og treffsikre tiltak fra kommunen som helhet medfører at barna/familiene får utfordringer som vokser seg uhåndterlige.
- Godt utbygde forebyggende helsestasjons og skolehelsetjenester = færre barn plassert på institusjon*.
- Barn identifiseres i bhg og tidligere, men kommer ikke inn i barneverntiltak før « mellomalderen».

* Norsk institutt for by- og regionforskning

Oppvekstreformen:

Endringer i hvem som gjør hva?

Barneverntjenestens rolle etter reformen

Prop. 73 L (2016-2017)

Hensynet til barnets beste er grunnleggende for barnevernets arbeid. Barnevernet skal ivareta barnas beste når foreldre og andre omsorgspersoner av ulike grunner ikke klarer å gi tilstrekkelig omsorg.

Det betyr ikke at det alltid er barnevernet som skal stå for tiltakene som iverksettes. Sett fra barnas og familienes side er riktig tiltak viktigere enn hvem i kommunen som gir tiltaket.

62 % av undersøkelsessakene i 2020 førte ikke til tiltak fra barnevernet.

Hva forventes av kommunene?

- God forebygging innebærer at kommunene har tilbud om et bredt spekter av tiltak tilpasset barn og familier med ulike behov.
- Dette gjelder både lavterskeltiltak til barn og familier som trenger støtte til å håndtere en vanskelig livssituasjon, og mer omfattende oppfølgings- og hjelpetiltak til familier med store problembelastninger der risikoen for omsorgssvikt er høy.
- Virksomme, kunnskapsbaserte tiltak som avhjelper behovene
- Behov for tiltak på ulike «nivå»

Krav om plan for forebygging

1.1.2022 krav om at kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer, jf. barnevernloven § 3-1 annet ledd.

Planen for det forebyggende arbeidet skal inneholde en beskrivelse av:

- overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet
- hvordan ansvaret skal fordeles mellom etatene
- hvordan oppgaveløsningen skal organiseres
- hvordan ulike etater skal samarbeide

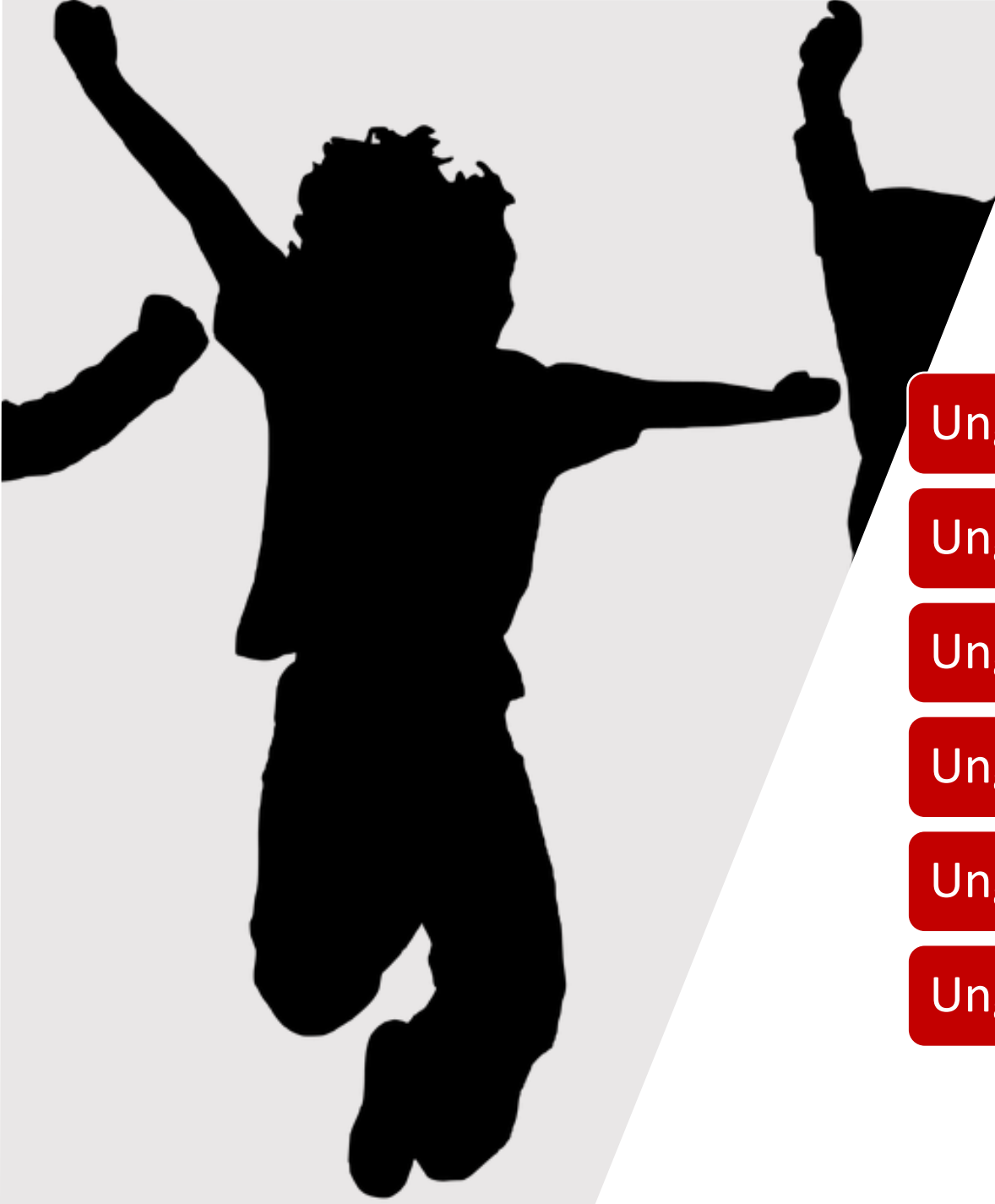

Kan familier lettere takke ja til hjelpetiltak når tjenesten **ikke** kommer fra barnevernet?

Familier – som NAV kommer i kontakt med

- Familier med økonomiske utfordringer
- Familier med boligutfordringer
- Familier med helseutfordringer
- Familier med svak tilknytning til arbeidsmarkedet
- Familier med avhengighetsproblematikk
- Familier med voldsproblematikk

- Påstand: NAV er i kontakt med en del av foreldrene som både barnehage og skole har lite kontakt med

Unge - som NAV kommer i kontakt med

Unge som har droppet ut fra videregående

Unge som sliter med å komme inn i jobb

Unge som opplever psykisk strev

Unge med helseutfordringer – fysisk og psykisk

Unge som bruker rusmidler

Unge som er under ettervern fra barnevernet

Lovverket

- **Sosialtjenesteloven § 1. Lovens formål**

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.

- **Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)**

- Lov om sosiale tjenester §13
- Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen §15a

- **Barnets beste** er et rettslig prinsipp som skal sikre at barns interesser løftes frem og vektlegges når det tas stilling til spørsmål som har betydning for barn.

- *Barnets beste* et viktig prinsipp i [FNs barnekonvensjon](#). I 2014 ble prinsippet også tatt inn i [Grunnloven](#) § 104.

Lov om sosiale tjenester §13

§ 13. Samarbeid med andre offentlige organer og tjenesteytere og samordning

Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til at sosiale hensyn blir ivaretatt av andre offentlige organer som har betydning for at formålet med loven blir oppnådd.

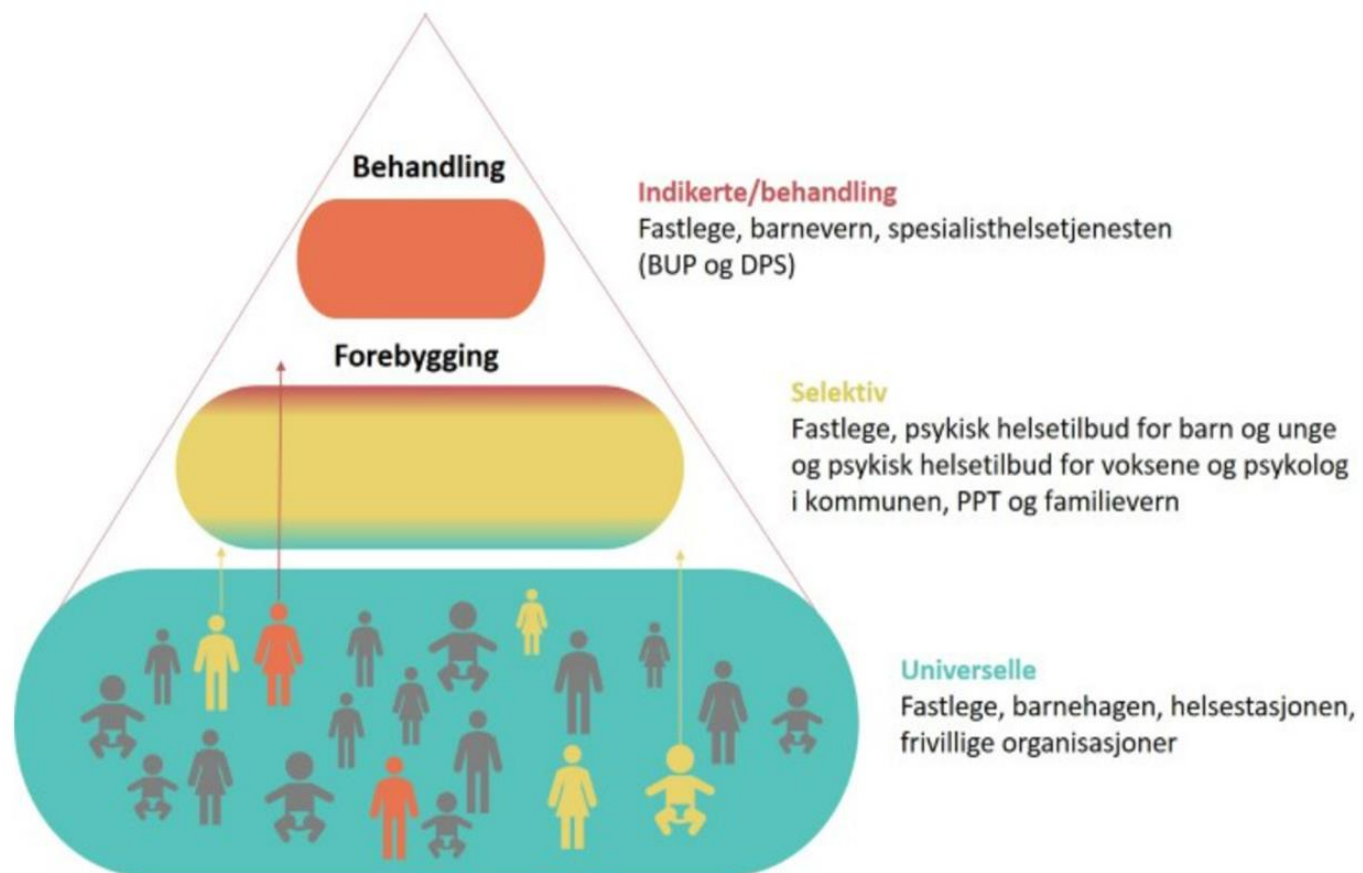
Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal samarbeide med andre sektorer, forvaltningsnivåer og tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi en person oppfølging og et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, og når dette kan bidra til å løse oppgavene som kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningene pålagt etter denne loven. Blir det påvist mangler ved de tjenester som andre deler av forvaltningen skal yte til personer med et særlig hjelpebehov, skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen om nødvendig ta opp saken med rette vedkommende. Er det uklarhet eller uenighet om hvor ansvaret ligger, skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen søke å klargjøre forholdet.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter andre ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a](#), skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal, i tillegg til å følge opp enkelte personer, samarbeide med andre sektorer, forvaltningsnivåer og tjenesteytere, slik at kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift. Som ledd i disse oppgavene skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen gi uttalelser og råd og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomheten og i de samarbeidsorganene som blir opprettet.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter [barnehageloven § 19](#) og skoler som får statstilskudd etter [friskolelova § 6-1](#).

Hvilken rolle har / skal NAV ha i dette arbeidet?

Hva og hvordan kan NAV bistå?

- Kartlegge/etterspørre barns situasjon i familier som har kontakt med NAV av ulike grunner
- Aktivt bidra med tjenester innenfor eget ansvarsområde.
- Legge til rette for barnehage, SFO, fritidsaktiviteter etc
- Delta i ulike samarbeidsfora, system og individ –
- Tverrfaglig samarbeid – f.eks tverrfaglige kompetanseteam
- Ansvarsgrupper – helhetlige tjenester
- Samarbeid med barnekoordinator
- NAV må kjenne til kommunens tjenester og arenaer
- Informere og veilede til øvrige kommunale tjenester, stl §17 råd og veiledning

Hva og hvordan kan NAV bistå?

- Bidra i kommunens planarbeid, formidle kunnskap og kompetanse, erfaringer og observasjoner
- Miljøarbeidere?
- Familieveiledere?
- Ulike kommuner har ulike veiledningsmetoder KOS, ICDP, TIBIR – kan NAV være en del av dette?
- Selvstendig veiledningsansvar der vi ser at foreldre eller vordende foreldre trenger bistand, redusere behov for å melde – på hvilke områder kan NAV styrke foreldre i sin rolle?
- Bistå i de saker som barnevernet ikke har hjemmel for tiltak
- NAVs tjenester basert på samtykke og frivillighet

NAV kontorenes rolle i dette er noe uavklart

- Hvilke forventninger har øvrige deler av kommunen til NAV?
- Forventer å bli involvert i nye fora
- Har NAV kontoret familieveileder, miljøarbeider eller lignende?
- Økt familiefokus på mange av våre tjenester, men kan alltid bli bedre
- Både statlig og kommunal styringslinje har klare forventninger til NAVs arbeid med barn og familier.
- Statsforvalteren har invitert til egenevaluering på området

Meldeplikten

- Er meldeplikten oppfylt, skal det meldes.
- Bv.tj skal:
  - Verne barn som mishandling, overgrep og alvorlig omsorgssvikt.
  - Behandle saker med ungdom med alvorlige atferdsvansker
  - Behandle saker der barn og unge blir utsatt for menneskehandel.